

[Ministeren for Grønland.]

tilfælde har været vanskeligt at imødekomme de krav, som udviklingen i Grønland medfører, har Grønlands landsråd ønsket indført en hjemmel til at udskrive en særlig landsskat, hvis provenu direkte skal tilfalde Grønlands landskasse. Udskrivningsprocenten kan ifølge forslaget højst fastsættes til 5 pct.

Landsskatten udskrives, ligesom den bestående kommuneskat, alene inden for de områder, der omfattes af den kommunale inddeling.

Af praktiske årsager foreslås det at knytte landsskatten til den eksisterende kommuneskatteordning med hensyn til opkrævning og administration.

Skattelovens bestemmelser om oprettelse af et ankenævn er endnu ikke trådt i kraft, idet Grønlands landsråd har ønsket at afvente den første slutligning i efteråret 1976 til bedømmelse af klagesagerens antal.

Som følge heraf kan ifølge de gældende regler klager over skatterådets afgørelser indbringes direkte for Grønlands landsret som 1. instans. Fra Grønlands landsrets side har man udtrykt stor betænkelighed ved denne ordning, og det må i det hele taget anses for hensigtsmæssigt at søge at begrænse antallet af klagesager, der kan indbringes for ankenævn og domstole.

Forslaget indeholder derfor bestemmelser om en obligatorisk 2. behandling af klagesager i skatterådet.

Lovforslaget er tiltrådt af Grønlands landsråd.

Idet jeg i øvrigt med hensyn til lovforslagets enkeltheder henviser til bemærkningerne til forslaget, skal jeg herved tillade mig at anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Kirsten Jacobsen) (FP):

Jeg tillader mig hermed at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. (Ophævelse af grundværdibetingelsen for fritagelse for parcelhuse m. v.)*, idet jeg skal henvide til forslagens tekst og de ledsagende bemærkninger.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Jeg skal tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov for Færøerne om indpodning af kokopper*.

Lovforslaget vedrører alene Færøerne og er vedtaget af lagtinget.

Lovforslaget har til formål at afskaffe kravet om, at ethvert barn inden det fyldte 7. år skal vaccineres mod kopper.

Forslaget blev bebudet ved min fremsættelse (den 18. marts 1976, Folketingstidende 1975-76, sp. 7289 ff.) af forslag til lov om ændring af lov om vaccination mod kopper, nu lov nr. 242 af 12. maj 1976.

Baggrunden for nærværende lovforslags fremsættelse er den samme som for ændringen af den syddanske koppevaccinationslov, nemlig den meget ringe risiko for indførelse af kopper.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og bemærkningerne dertil, skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Glistrup) (FP):

Jeg tillader mig herved at fremsætte *forslag til lov om valg til Europa-Parlamentet*. Jeg skal henvide til forslagens tekst og de bemærkninger, som ledsager det.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ninn-Hansen) (KF):

Jeg skal herved fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om film og biografier*, så ministeren får mulighed for at standse bevillinger, der strider imod statens interesser. Under hensyn til, at der for nylig igen har været en sag, hvor ministeren burde have grebet ind, skal jeg anmode om en hurtig og velvillig behandling af forslaget.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ekspropriation til byudvikling.

(Lovforslag nr. L 22. Fremsat 6/10 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Auken (S):

Jeg vil gerne indlede med at sige tak til miljøministeren, fordi han har genfremsat forslag til lov om ekspropriation til byudvikling. Det er en mærkesag for socialdemokratiet, som igen trækkes frem ved denne lejlighed. Vi har gentagne gange fremsat forslag til lov om ekspropriation til byudvikling, og vi vil fortsætte

[Auken.]

med at presse på for at få disse tanker gennemført, indtil de en dag realiseres.

Man har ofte sagt til os i de debatter, vi har haft om dette forslag, at man måtte afvente tilvejebringelse af klarhed omkring den øvrige planlægningslovgivning, inden man kunne skride til en udvidelse af ekspropriationsadgangen. Nu gælder denne undskyldning, hvis det var en undskyldning, denne forhalingsmanøvre, hvis det var en forhalingsmanøvre, ikke længere. Nu har vi tilvejebragt lovgivning for den overordnede planlægning gennem lands- og regionplanloven, og vi har tilvejebragt de lovgivningsmæssige rammer omkring den lokale planlægning gennem lov om kommuneplanlægning.

Det, vi nu mangler, er at give de folkevalgte instanser, de borgere, som deltager ikke alene igennem deres arbejde i kommunalbestyrelserne, men også i de mange demokratiske beslutningsfaser, der er ved tilvejebringelse af planerne, en reel mulighed for at virkeliggøre disse planer.

Vi har glædeligvis nogle instrumenter, der kan sikre en virkeliggørelse, men vi må erkende, at disse instrumenter er for svage, at de kommer ind for sent, og at alt for mange planer derfor bliver frihåndstegninger uden den rodfæstelse, den jordbundethed, som kan ligge som en mulighed, og dér er dette lovforslag et højst tiltrængt fremskridt for at sikre virkeliggørelsen af planerne.

Jeg synes også, det er værd at lægge mærke til, at der hos de mennesker, der har med planlægning at gøre, og her tænker jeg ikke blot på planlæggere, men også på aktive kommunalfolk, er en næsten enstemmig opfattelse af, at dette forslag er nødvendigt. Jeg vil gerne spørge venstres ordfører, om ikke også han vil bekræfte, at et meget betydeligt antal ansvarlige venstrekommunalpolitikere, borgmestre osv., er interesseret i at få dette forslag realiseret.

Jeg skal slutte med at sige, at denne adgang til ekspropriation for at virkeliggøre den planlægning, som på meget demokratisk vis tilvejebringes, i sin rækkevidde ikke adskiller sig fra andre forslag, som f. eks. partiet venstre har været med til at gennemføre. Jeg skal f. eks. nævne, som også ministeren er inde på det, lov om erhvervelse af arealer til fritidsformål. Det virker jo absurd, at man kan ekspropriere til rekreative formål, men ikke ekspropriere til

virkeliggørelse af en planlægning, f. eks. ved fremskaffelse af det fornødne antal byggegrunde.

Endelig er der måske grund til at sige, at det er udtryk for en åbenhed, som vi også tidligere har vist, at ministeren klart understreger i sin fremsættelse, at hvis man finder, at udtrykket »iværksat planlægning« er for vagt formuleret, så er vi indstillet på at gå ind i drøftelserne om mere snævert at knytte det positive sigte, der ligger i forslaget, til loven om kommuneplanlægning.

Brøndlund Nielsen (V):

Det er venstres opfattelse, at indgreb i den private ejendomsret ikke er noget, der må finde sted, medmindre det er helt uomgængelig nødvendigt, fordi almenvellet kræver det, og det er jo også de rammer, som grundloven fastslår vi skal arbejde ud fra. Man kan sige, at der her må vises den største respekt også for de mennesker, der måske ikke vil sælge deres jord, hvis det er et sted, hvor en kommune kunne tænke sig at foretage en udvikling. Med de mange muligheder, der i dag er for det offentlige til at gribe ind i folks dispositionsret over deres ejendomme, er det jo givet, at det kun er tungtvejende grunde og væsentlige og rodfæstede ting, for at bruge et udtryk, hr. Auken brugte i anden forbindelse, som kan gøre, at folk ikke vil afstå den jord, som de har.

Derfor afviser venstre naturligvis fortsat dette forslag, som regeringen her fremkommer med. Det er også efter vores mening at gå en forkert vej i planlægningsarbejdet, idet man ad denne vej kommer til at skabe konfrontationer med grundejere og befolkning i stedet for et forsøg på et fornuftigt samarbejde, sådan som der er lagt op til i den planlægningslovgivning, der er gennemført de senere år.

Men det er jo ikke den eneste konfrontation, tankegangen bag fremsættelsen af dette forslag er udtryk for. Forslagets fremsættelse viser jo, hvor lidt der er om regeringens snak om samarbejde her i folkettingen. Nu har vi i fællesskab og i bredt samarbejde gennemført en lang række love, som sammenlagt indebærer en planlægningsreform. Disse forskellige love rummer også enkeltheder, vi som liberaltsindede mennesker er skeptiske over for, men det er ting, som vi har gennemført herinde, fordi det kan være hensigtsmæssigt og rigtigt at søge

[Brøndlund Nielsen.]

disse brede forlig. Men ikke så snart har vi deltaget i gennemførelsen af dette, som socialdemokratiet har lagt vægt på at gennemføre, før vi bliver præserveret for, at man, jeg vil bruge udtrykket fremturer med forslag, der har deres grund i socialistisk dogmatik, og som man absolut vil have gennemført.

Vi skal oven i købet her se, at miljøministeren, der jo forrige år har gennemført kommuneplanloven i samarbejde bl. a. med os, og hvor vi har indtrykt af, at det var en tilfredsstillende lovgivning også for ministeren, kommer her og siger, at den jo ikke er tilstrækkelig, § 34 er jo ikke tilstrækkelig. Vi må have mere mulighed for at gribe ind over for de private.

Det er altså det, som vi, der har valgt en, kan man måske sige, ansvarlig kurs og en samarbejdskurs her i folketinget med hensyn til planlægningslovgivningen, bliver budt af de folk, som vi har indladt os på dette samarbejde med.

Forslagets titel er jo for øvrigt udtryk for, at tankegangen i det er yderligere udvandet. Det sigte, der ligger i lovforslaget, er jo blevet endnu mere løst. Det er en dogmatisk socialisme, der skal dyrkes med dette forslag, og venstre vil selvfølgelig gøre, hvad vi kan, for at det ikke føres ud i livet.

Jytte Røge (FP):

Jeg må sige, at det var en kæmpe overraskelse for mig at se dette lovforslag om ekspropriation til byudvikling dukke op igen. Det var min faste overbevisning, at dette grove overgreb på den private ejendomsret én gang for alle var kulet i jorden i udvalget.

Fremskridtspartiet har ikke ændret opfattelse, siden dette lovforslag var til behandling sidste år. Vi finder stadig, at ingen kommunalbestyrelse efter forgodt befindende skal kunne ekspropriere fast ejendom, der tilhører private. Jeg har endnu ikke hørt om en kommune, hvor det var umuligt at komme til at foretage en fornuftig byudvikling på grund af en manglende ekspropriationsmulighed. På de borgermøder, hvori jeg har deltaget, har det tværtimod været et fremherskende ønske at begrænse bytilvæksten mest muligt. Borgerne ønskede ikke, at nye boligområder skal ligge som ringe uden på den eksisterende bebyggelse, men derimod som små samfund, beliggende helt for sig selv efter det gamle landsbyprincip.

Dette viser med al ønskelig tydelighed, at borgerne hellere vil have miljø og fællesskab på beskoning af et højt offentligt serviceniveau.

For mig at se vil denne lov kunne give anledning til mange tragedier. Ofte vil det være ældre ejendomme, der bebos af pensionister, der ligger i vejen. Skal vore ældre medborgere så tvinges væk fra den ejendom, de måske har haft i mange år? Man kunne også forestille sig, at en kommunalbestyrelse har fået et horn i siden på en besværlig borger og gennem denne lov ser en mulighed for at slippe af med ham. Eller hvordan vil man f. eks. sikre sig mod, at nogle kommunalbestyrelsesmedlemmer har udset sig et særlig attraktivt sted at bo, men desværre bor der altså en anden? Med loven i hånden kan de for skatteydernes penge ekspropriere ham ud og så selv bygge på stedet.

Ja, dette er ekstreme tilfælde, jeg her har draget frem, men vi ved alle, at folketinget ofte har gennemført love, som man ikke har forudset rækkevidden af. Det er galt nok, at man kan ekspropriere til ofte unødvendige vejanlæg, der gennemskærer en landmands arealer, beslægtet den bedste agerjord og forårsager uheldige økologiske forandringer.

Hvis dette lovforslag virkelig vedtages, vil jeg skynde mig at anmode overfredningsnævnet om at se at få fredet alle vore herregårde og andre seværdigheder, så ikke et eller andet socialistisk flertal i en kommunalbestyrelse skal se sig gal på disse fæle kapitalister og bortekspropriere dem.

Jette Boutrup (SF):

Gensynet med dette lovforslag er for os i SF som gensynet med en god, gammel ven, og hos SF tager vi altid godt imod vores venner. Også ude i kommunerne sidder man og venter længsfuldt på dette forslag, således at man kan blive i stand til at planlægge byudviklingen på lang sigt og ikke som nu, hvor det mere eller mindre er tilfældigheder, der planlægger.

I forbindelse med dette lovforslag har der altid været store diskussioner om grundlovens § 73, men én ting er helt sikker, nemlig fortolkningen af ordene »hvor alment kræver det«. Det er ikke et juridisk spørgsmål, men et politisk, og som følge heraf skal det afgøres her i denne sal. Jeg vil gerne bede venstres ordfører tænke lidt nærmere over netop det. Ordet »alment« er ganske enkelt almene samfundshensyn til forskel fra rent private særinter-

[Jette Boutrup.]

esser, men det er da meget interessant her at kunne konstatere, at venstres ordfører ikke vil gå ind for krav fra almenvellet.

Der er jo ingen tvivl hos nogen om, at det er tilladt at ekspropriere til motorveje og kirkegårde, men så snart det drejer sig om at skabe bedre boligmiljøer, så er det pludselig blevet en ganske anden sag. Man fristes jo ligefrem til at tro, at fortalene for ejendomsrettens ukrænkelighed hører til den privilegerede gruppe, der bor godt, sundt og i nærheden af fredede arealer. Gennemførelsen af dette lovforslag vil være til stor gavn for mange borgeres sundhed og trivsel og til meget begrænset ulempe for meget få.

Gunner Baunsgaard (RV):

Det er jo, som det allerede er nævnt, ikke første gang, vi har dette lovforslag til behandling. Jeg kunne godt nøjes med at henvise til mit indlæg den 4. december 1975, men jeg vil gerne tilføje, at kommunalbestyrelserne jo ofte er ude for nogle grelle tilfælde, når de ikke har mulighed for at erhverve jord til byudvikling på det tidspunkt, hvor planlægningen er i gang. Mon ikke også vi alle kender de tilfælde? Jeg tror det. Og jeg tror også, at jeg kan tilføje, at man langt ind i venstres rækker med hensyn til borgmestre, amtsrådsmedlemmer og udvalgsmedlemmer vil være glade for, at vi får dette lovforslag ført igennem.

Vi skal ikke herfra mistro kommunerne. Med den lovgivning om planlægning, der er vedtaget, og som hr. Auken nævnte, skal det her være et redskab til hjælp for kommunerne, således at der kan tages hensyn til en naturlig udvikling og til at placere boligbebyggelsen rigtigt i forhold til f. eks. vejene. Også her kunne vi nemt finde eksempler.

Vi vil fra det radikale venstre gå positivt ind i drøftelserne.

Hagen Hagensen (KF):

Lad det være sagt til at begynde med, at jeg kan henvise til, hvad jeg sagde i forrige samling om dette lovforslag. Det findes i Folketingstidende 1975-76, sp. 2644-45, 2652-53. Sådan set kunne jeg nøjes med at sige dette, men da regeringspartiet jo kalder det for en mærkesag, er der måske grund til at gøre et par bemærkninger alligevel.

Det forhold, at man vil kunne ekspropriere til byudvikling, finder vi er en overflødig ting.

Kommuneplanlægningsloven må være nok, og efter alt, hvad vi ved om det, foreligger der da også fra byplanlæggere udtalelser, der går i retning af, at det hverken havde været billigere eller bedre, om man havde en lovgivning som denne. Man er kommet igennem og har klaret sig, som forholdene nu engang har været.

Jeg tvivler da ikke spor på, at der rundt omkring i kommuner sidder borgmestre og kommunalbestyrelser, der godt kunne tænke sig i en enkelt sag at få klaret tingene netop, som de nu gerne vil det. Men når man har sagskundskaben, byplanlæggeren, der siger, at det kan klares på anden vis, så tror jeg også, at kommunalfolkene er så dygtige, at de finder ud af at få klaret tingene, uden at vi behøver at have en tvangslovgivning herom.

Det har været sådan, at fornuften hidintil har sejret, når dette forslag har været til behandling. Jeg håber på, at den også vil sejre, når vi skal til at behandle dette forslag, således at det ikke bliver til lov.

Man kan naturligvis drøfte en hel række forhold, og regeringspartiet er jo allerede en smule tilbageholdende i henseende til, hvilken ordtekst der skal være, og hvad der skal forstås ved »iværksat planlægning«. Jeg mener, at »iværksat planlægning« må være langt, langt fremme, før man overhovedet kan tale om, at der skal kunne komme noget ud af disse ting, vi her drøfter. Men i øvrigt tror jeg, vi vil leve bedre, hvis vi ikke har en lovgivning af denne art. Dette sagt uden al lidenskab. Vi skal nok gå ind i drøftelserne, men vi har tilkendegivet, at vi ikke ønsker denne lovgivning.

Ritta Ahm (KrF):

Jeg har jo også haft den ære at være ordfører før i denne sag. Jeg må tilstå, at i december måned 1975, da vi førstebehandlede sagen, var der nogle partier, som var en del oprørte eller opkørte over det lovforslag. Det er der åbenbart også i dag. Jeg kunne ikke dengang, lige så lidt som i dag, bringe mig op i de højder, hvor sagen bliver kørt. Der er dog det gode ved forslaget i dag, at vi har fået så meget materiale fra de øvrige gange, sagen har været behandlet, at det nok bliver ret nemt at komme igennem med spørgsmålet, for jeg tror simpelt hen ikke, der findes så forfærdelig mange nye spørgsmål at få frem denne gang.

Lad mig svare miljøministeren ganske klart, at vi i kristeligt folkeparti for så vidt ikke er den store modstander af en adgang til ekspro-

[Ritta Ahm.]

riation til byudvikling. Men som jeg også tidligere har givet udtryk for, så vil vi gerne se planlovene virke i praksis i nogle år. Det er ikke et spørgsmål om, at vi vil forhale noget som helst – det er et svar til hr. Auken – men planlovene er lige trådt i kraft, og vi mener, at vi må se, hvordan det i praksis vil komme til at virke. Viser det sig så, at man både ud fra et planmæssigt hensyn og ud fra økonomiske konsekvensberegninger kan bevise, at de nu-gældende regler modarbejder eller er til hindring for planlægningens gennemførelse, så er vi parat til at tage sagen op på ny.

Jeg ser ikke de store partipolitiske linjer i denne sag, for rundt omkring i det ganske land sidder der amts- og kommunalpolitikere af vidt forskellig observans, der hellere end gerne ser, at ekspropriationsretten bliver lagt ud til kommunerne. Men lad os tales ved om nogen tid, hr. miljøminister, når vi har set, hvordan planlovene fungerer i praksis.

Fuglsang (DKP):

Som det tidligere har været tilfældet, hører kommunisterne til dem, der er positive over for lovforslaget. For os at se er forslaget en naturlig følge af loven om kommuneplanlægning. I modsætning til dem, der siger, at det går jo nok, ser vi sådan på det, at en gennemførelse af en sådan lovgivning, som dette er udtryk for, simpelt hen er en forudsætning for, at den fysiske planlægning kan omsættes i praksis.

Det siges, at vi må se lidt på tingene og se, hvad praksis viser. Jeg synes, at næsten alle de eksempler, vi har oplevet, viser, at hvor man har gjort forsøg på planlægning – og det går helt op til den samlede perspektivplanlægning – så ser det godt nok kønt ud på papiret, men det afgørende i det er gang på gang strandet på grund af det, man kalder respekten for den private ejendomsret og dens urørlighed. Jeg siger: det, man kalder respekten for den private ejendomsret, og følgen af, at man kan ekspropriere, når almenvellet kræver det. Man påberåber sig grundloven, men viser alle erfaringer ikke, at ét er, hvad der står i grundloven, noget helt andet er meget ofte, hvordan grundloven fortolkes i praksis, og det vil igen sige, hvem der fortolker den?

Man kan så bare stille det spørgsmål om begrebet almenvellet, om man f. eks. ikke betragter det, som man behandler i dette lovforslag,

at skaffe arealer til veje, boliger, arbejdspladser og den slags ting, som vigtigere end at ekspropriere til militære arealer. Man kan, når man ser dagsordenen i dag, næsten fristes til at betragte i hvert fald de 3 af de 5 forslag som en helhed, idet det drejer sig om lovforslag, hvor vi i hvert enkelt tilfælde skal afgøre, hvad vi prioriterer højest: et mindretal af personers private interesser eller samfundets og flertallets fællesinteresser.

Nu køres der her frem med socialistforskrækkelsen og det med, at samfundet vil ekspropriere. Nu er det for det første ikke socialismen, der i disse år gennemfører en faktisk masseekspropriation af private ejendomme. Se nedgangen i antallet af landbrug, se rundt omkring i vore forretningsgader med konkurer, fallitter, tvangsauktioner osv., det er jo ikke socialismen! Det pløjes ned af den private kapital, og det er der ingen der har noget som helst imod.

Jeg tror, at med dette er det fremgået, at vi synes, forslaget er et godt forslag, og vi tager den fortolkning af grundloven, at her drejer det sig virkelig om almenvellet.

Hans Chr. Jepsen (CD):

På CDs vegne skal jeg hermed fremsætte følgende bemærkninger til lovforslaget. Vi mener fra CD, at byrådene har hjemmel nok til at få jord til byudvikling i kraft af kommuneplanlovene. Derfor kan vi ikke støtte dette forslag og må stemme imod.

Nana Mikkelsen (VS):

Det er udtryk for visse af de borgerlige partiers dobbeltmoral, at de på den ene side betragter det offentlige som en nødvendig overordnet planlægningsinstans og på den anden side ikke vil stille de adækvate midler til rådighed for en konsistent overordnet planlægning. Ekspropriation er et nødvendigt planlægningsmiddel i det borgerlige samfund. Det er nødvendigt, at den enkelte kapital er villig til at vige for et så borgerligt begreb som helhedens interesse.

Planlægningen vil fortsat, også efter dette lovforslags vedtagelse, foregå på det kapitalistiske samfunds præmisser, men forslaget vil betyde billigere byudviklingsomkostninger og give mulighed for en bedre langsigtet planlægning. Det er klart, at billigere jord kan betyde billigere boliger især i nybyggeriet, men det vil ikke

[Nana Mikkelsen.]

kunne hindre jordspekulation, det vil ikke ændre spekulationen i boligen. Det er kun et lille skridt på vejen til en bedre planlægning.

Det anføres i forslaget, at kommunerne selv må bestemme, om de vil ekspropriere eller ej, om de vil betale meget eller lidt for jorden. Det ville være betryggende for skatteyderne i kommunerne, om kommunalpolitikere havde mere præcise retningslinjer for, til hvilken pris og på hvilke betingelser de kan erhverve de for planlægningen nødvendige arealer, men de uklarheder, der er i forbindelse med kommunernes erstatningspris, håber vi at få klarlagt under udvalgsarbejdet.

Miljøministeren (Helge Nielsen):

Jeg vil først sige tak til dem, der positivt er gået ind for dette lovforslag. Jeg må sige, at der var en af partiernes ordførere, der skuffede mig. Det var centrum-demokraternes ordfører, hvor man jo sidst, da vi havde lovforslaget til behandling, var noget mere positiv, end det var tilfældet her i dag. Til gengæld kan det måske opvejes, selv om det jo nok knap så klart var et tilsagn, af den lille åbning, som hr. Hagen Hagensen gav, idet han ville være villig til at se på spørgsmålet om »iværksat planlægning«. Jeg var da glædeligt overrasket over, at denne åbning var der, hvor lille den så end må siges at være.

Jeg har egentlig ikke så forfærdelig mange bemærkninger til de øvrige ordførere, men vil dog gerne sige til hr. Brøndlund Nielsen, at jeg synes, at hr. Brøndlund Niensens ordførertale i dag var væsentlig strammere, end den var sidste år. Denne socialistiske dogmatik, som hr. Brøndlund Nielsen talte om, omfatter altså en lang række af venstres kommunalpolitikere. Venstres udmærkede borgmestre landet over hylder altså også den socialistiske dogmatik i denne henseende. Jeg synes, at der her blev brugt et sprog, som var helt overdrevent og unødvendigt i forhold til dette lovforslags indhold.

Jeg vil også godt bebrejde hr. Brøndlund Nielsen, at der ligesom var nogle skuffelser, fordi der skulle være nogle brudte løfter i forhold til, hvad der var givet udtryk for fra min side i forbindelse med kommuneplanloven og dette lovforslag. Der er aldrig nogen sinde givet udtryk for andet end, at denne lov var nødvendig som et supplement til kommuneplanlo-

ven, så jeg vil godt bede hr. Brøndlund Nielsen om både at slå efter og om muligt at demontere, at der er givet løfter af denne karakter.

Til fru Jytte Røge vil jeg kun sige, at de eksempler, som fru Jytte Røge savnede, har jeg ved tidligere samråd i udvalget stablet på bordet, og jeg er villig til at gøre det én gang til. Jeg synes, at disse eksempler – og jeg var glad for, at fru Jytte Røge sagde, at de var ekstreme – næsten er det eneste, jeg kunne være enig med fru Jytte Røge i.

Auken (S):

Jeg vil gerne starte med, som også miljøministeren var inde på det, at anholde de udtalelser, der har været fra hr. Brøndlund Niensens side om manglende samarbejde. Nu må vi have lov til at være her. Vi har fremlagt dette forslag siden 1971 for at få det virkeliggjort, og man har fra venstres side sagt, at man ikke vil tage stilling til dette spørgsmål, før spørgsmålet om kommuneplanlægningsloven er afklaret. Nu er kommuneplanlægningsloven afklaret, og så siger man, at det er brud på samarbejdet, at vi rejser spørgsmålet igen. Det er en ejendommelig måde at argumentere på.

Så synes jeg også, at det er ejendommeligt, at hr. Brøndlund Nielsen betvivler, at venstre stod bag kommuneplanlægningsloven, og at det sådan nærmest skulle være et kompromis med os andre. Jeg skal bare erindre om, at det var den tidligere regering med hr. Holger Hansen som minister, der fremsatte forslaget til kommuneplanlægningsloven, og jeg har aldrig nogen sinde opfattet det sådan, at hr. Holger Hansen gik på akkord med sin samvittighed. Men måske har venstre nu skiftet holdning i disse spørgsmål.

Hvad er det for en konfrontation, der i realiteten er tale om med dette forslag? Det er konfrontationen mellem de folkevalgte organer – der har tilvejebragt planerne ved inddragelse af befolkningerne, og som opstiller nogle planlægningsmål og nogle rammer – og særinteresser. Det er denne demokratiske planlægningskonfrontation med særinteresser.

Hr. Brøndlund Nielsen siger, det er en alt for vidtrækkende lovgivning. Ja men der er jo ingen videre ekspropriationsadgang indeholdt i dette forslag end den, der allerede findes i kommuneplanlægningsloven. Forskellen ligger alene i det tidspunkt, hvor ekspropriationsadgangen sættes ind, og det er jo netop tidspunktet, der er

[Auken.]

afgørende for at sikre planlægningens virkeliggørelse på et tidligt tidspunkt og sikre den til en rimelig pris.

Til fru Jytte Røge vil jeg bare sige, at selvfølgelig får vi meget materiale herinde i folketinget, men jeg mener alligevel, det var værd at læse nogle af de bilag igennem, som vi har modtaget i udvalget om fysisk planlægning, inden man fremkommer med en så uholdbar påstand som den påstand, der fremkom heroppefra, nemlig at vi ikke havde fået eksempler på, at kommunerne havde haft problemer, fordi de ikke besad denne ekspropriationsadgang. Vi har dusinvis, vi har snesevis af eksempler – ikke bare i socialdemokratisk ledede kommuner, men også i borgerligt ledede kommuner. Man kan jo snart ikke møde en aktiv venstremand, som virkelig har foden på disse problemer, har svaret for disse ting, uden at man møder en enighed om, at det er ikke nok at have en rigtig planlægningslovgivning, hvis man savner de nødvendige instrumenter til at virkeliggøre den planlægning, der tilvejebringes i henhold hertil.

Brøndlund Nielsen (V):

Hr. Auken rettede i første omgang nogle spørgsmål til mig, som jeg lige skal kommentere. Det var hr. Aukens synspunkt, for at citere det ordret, at der var et meget betydeligt antal venstrekommunalfolk, der ønskede dette realiseret. Det er en udtalelse, som jeg ikke kan bekræfte. Da jeg arbejder med disse spørgsmål, har jeg deltaget i en række møder rundt omkring i landet netop for vore kommunalbestyrelsesmedlemmer, der arbejder med disse spørgsmål i de berørte udvalg, ejendomsudvalg og miljøudvalg, hvad de nu hedder i kommunerne, og jeg kan godt sige til hr. Auken, at det er absolut undtagelsen, at man træffer et eller andet medlem, der har forelsket sig så meget i en eller anden plan, at han absolut vil have adgang til at ekspropriere for at kunne gennemføre den. Det er netop vores opgave her i folketinget at sikre de større retningslinjer og sikre den enkelte borger. Det er vores synspunkt som liberale.

Jeg har ikke sagt, at der var tale om nogen brudt aftale i spørgsmålet om gennemførelse af planlovreformen, men både ministeren og hr. Auken, der rejser dette spørgsmål, ved jo udmærket, at den måde, vi tit arbejder på herinde, er, at vi gennemfører ting, fordi vi har en vis

gensidig tillid til hinanden med hensyn til tendenserne i lovgivningen, idet vi ikke venter, at modparten bogstavelig talt dagen efter siger: den lovgivning, vi blev enige om, har været utilstrækkelig.

Hr. Gunner Baunsgaard var også inde på, at der var venstrefolk, der mente, at dette lovforslag skulle gennemføres. Det kunne være, hr. Gunner Baunsgaard skulle gøre sig den ulejlighed i dag at læse Jyllands-Posten; her vil han se, at der er et radikalt byrådsmedlem, der som en stiltfærdig person er kommet i klemme over for sin egen kommune – det er i Silkeborg kommune – med hensyn til nogle ekspropriationsregler. Det kan godt være, at det pågældende radikale medlem – som er nævnt ganske konkret i pressen, det er ikke en løs påstand – har en noget anden opfattelse end den, som jeg forstår at de radikale herinde lægger frem.

Fru Jette Boutrup sagde til mig, at det, jeg sagde, var noget, som venstrefolk kunne sige, og de, der sagde det, boede måske selv godt, fredeligt og sundt. Jeg kan bekræfte over for fru Jette Boutrup, at det gør jeg ganske vist også, men jeg må sige til fru Jette Boutrup, at det er sandelig en grov misforståelse at tro, at dette lovforslag skulle bane vej for, at flere kan komme til at bo på den måde. Det, det udtrykkeligt skal bruges til, er at bane vej for byudvikling, og vi ved jo udmærket, hvad det er for en byudvikling, som dernæst er ønsket både af miljø- og boligministeren og også af fru Jette Boutrups parti, det er nemlig de stats- og skatteyderfinansierede betonkolosser, som er aldeles utålelige at bo i ud fra de synspunkter med hensyn til fredeligt og sundt, som fru Jette Boutrup talte om.

Jeg kan altså kun bekræfte den modstand, vi fra venstres side har imod forslaget, og mener hermed at have svaret på de ting, der er blevet fremført.

Hagen Hagensen (KF):

Jeg finder grund til ganske stille at henvise til, at kommuneplanlægningsloven ikke betød nogen udvidet adgang til ekspropriation. Det fik vi ministerens ord for dengang, og det blev givet igen, da vi drøftede dette lovforslag sidste gang. Forholdet er netop det, at vi ikke ønsker en udvidet adgang til at ekspropriere, og det er, som hr. Auken sagde, tidspunktet herfor, der er ganske afgørende.

Jeg noterede, som jeg nævnte det før, at man

[Hagen Hagensen.]

kunne drøfte ordene »iværksat planlægning«, hvad der skulle lægges deri. Der kan lægges ganske meget, og det har vel nok været sådan, at det var selv de mere løse planer, der kunne danne grundlag for en ekspropriation. Det er i hvert fald noget, vi helt klart må vende os imod.

Ministeren skal nu ikke glæde sig for tidligt, for jeg vil være med til i udvalget at prøve på – om det bliver nødvendigt, hvis dette lovforslag skal fremmes – at få en ganske klar tilkendegivelse af, hvad der skal forstås ved »iværksat planlægning«.

Men det ændrer ikke noget i, hvad jeg sagde til slut før: at vi ønsker ikke denne lovgivning. Vi mener, at borgerne og deres ejendomsret må beskyttes, og at der derfor ikke bør være nogen udvidet adgang til ekspropriation, selv om der måske er enkelte kommuner, der godt kunne ønske at planlægge på denne facon.

Miljøministeren (Helge Nielsen):

Jeg har kun den korte bemærkning til hr. Brøndlund Nielsen, at det er jo en ærlig sag ikke at kende kommuneplanloven, men at gå op og demonstrere sin udvidenhed på den måde, som hr. Brøndlund Nielsen her gjorde ved helt at overse reglerne om lokalplaner og byplanvedtægter i forhold til kommende byggeri, det synes jeg ærlig talt man ikke rigtig kan være bekendt.

Til hr. Hagen Hagensen vil jeg sige, at det jo en gang imellem er sådan, at man må glæde sig i god tid. Det er muligt, det kun bliver den stakkede glæde, der er talt om her fra talerstolen.

(Kort bemærkning).

Brøndlund Nielsen (V):

Kun den korte bemærkning, at jeg ganske enkelt ikke forstod miljøministerens seneste kommentar til mig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtages uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om fysisk planlægning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om ændring af lov om vandforsyning og lov om offentlige veje.

(Lovforslag nr. L 23. Fremsat 6/10 76).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ejler Koch (S):

Socialdemokratiet kan anbefale det foreliggende forslag om udsættelse af revision af vandforsyningsloven. Det er simpelt hen nødvendigt, for vi må have resultaterne fra udvalget om hovedstadsområdets vandforsyning, og det er også ligefrem ønskeligt, fordi vi derved kan få revideret vandforsyningsloven sammen med miljøbeskyttelsesloven i den næste folketingssamling.

Jeg skal derfor anbefale forslaget og henstille, at det går direkte til anden behandling uden udvalgsbehandling.

Brøndsted (V):

Venstre vil ikke modsætte sig, at denne revision af loven bliver udskudt. Det er væsentligt, at det udvalgsarbejde, som miljøministeren har sat i gang, får den nødvendige tid, og at man kan få løst den opgave, der står i kommissoriet, på den ønskelige måde.

Men jeg vil dog alligevel gerne føje til, at venstre ønsker at understrege, at vi lægger megen vægt på, at sagen ikke yderligere forsinkes, at revisionen ikke yderligere skubbes ud, da vi står over for nogle problemer, som skal løses, og som det faktisk er meget vigtigt at få løst, da der er meget store uligheder i priserne på vand i hovedstadsområdet. Vi vil have disse skævheder rettet op, og det skal gøres så hurtigt, som det er muligt.

Jeg vil også komme med et par bemærkninger til en del af kommissoriet, hvor man måske synes det går lidt længere, end man i første omgang havde ventet. Der står i oplægget, at i denne forbindelse skal det undersøges, om hovedstadsrådets overtagelse af områdets fælles vandforsyning vil fremme en udjævning af vandpriserne. Denne del af bemærkningerne vil vi på forskellig måde være meget skeptiske over for, for det kan ikke være meningen, at det udvalgsarbejde og den lovrevision, der følger efter, på nogen måde skal gå i retning af en centralisering af vandforsyningen, ej heller en centralisering af vandforsyningen i hovedstadsområdet. Det skulle også nødig blive en